

Kunnskapsdepartementet
Kopi til Kulturdepartementet

Dato: 17.12..2021

Høring om forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven

Creo har mottatt departementets høringsbrev av 26. august i år.

Creo–forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon med over 10.000 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister, noen er utøvende musikere i et band, i et ensemble, i en kirke eller i et orkester. Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunsthøgskolefag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er scenografer, kostymedesignere eller musikkterapeuter.

Innledningsvis vil vi understreke betydningen av den norske fellesskolen for dannelsen og utdannelsen til norske elever og den betydningen den har for det norske samfunnet. Creo er opptatt av å styrke fellesskolen og at den skal bidra etter intensjonene om å styrke sosial utjevning og bidra til å motvirke klasseforskjeller, formidle basale kulturelle fellesskapsverdier og demokratiforståelse, og styrke grunnkompetansen og evnen til selvstendig tenkning og refleksjon. Vi mener også at de praktiske og estetiske fagene må løftes fram i tillegg til ønsket om måloppnåelse i fag som matematikk, naturfag og språk. Dette relaterer seg til viktige prinsippdiskusjoner om hva slags læringssyn vi skal ha i skolen.

Læreren og dennes kompetanse er kanskje den viktigste enkeltfaktoren for en god undervisning og for gode resultater, både i det enkelte fag og for det totale læringsutbyttet. I dag er det dessverre slik at alt for mange lærere er uten, eller med for lav, kompetanse i de praktiske og estetiske fagene. To av fem lærere som underviser i musikk på grunnskolen har ingen faglig fordypning målt i studiepoeng. Bare en av fire musikkklærere har kompetanse i faget tilsvarende 60 studiepoeng (ett års utdanning) eller mer. Bare en av fem lærere i kunst og håndverk har minst 60 studiepoeng i sitt fag, og nesten halvparten har ingen fordypning i faget.

Å praktisk mestre uttrykksformer som litteratur, musikk, drama, multimedia, foto, film, språk, dans og design forsterker elevenes evne til å kommunisere sine faglige ferdigheter, fantasi, kreativitet og forståelse, og bidrar til en kunnskapsbygging som tar utgangspunkt i elevenes egenart og mestring. Elever som får erfare mestring vil oppleve en langt større læringsmotivasjon og selvtillit til å gå løs på vanskelige utfordringer, skolen må derfor vektlegge fag som fremmer dette i grunnopplæringen. Den praktisk-estetiske opplæringens plass i skolen må styrkes og skolen må vektlegge kulturell kompetanse som et viktig verktøy for utviklingen av elevens kritiske sans og nysgjerrige kreativitet.

Et bidrag til å styrke kompetansen i estetiske fag i grunnskolen er å benytte den kompetansen til kommunenes kulturskolelærere. En kulturskolelærer har typisk bakgrunn fra eget kunsthøgskolefag og egen kunsthøgskolelig utdanning. De fleste har i dag også bakgrunn fra sin tid som elev ved en kulturskole. Dette betyr at de aller fleste har bedrevet sitt fag siden tidlig i barneårene. De aller fleste utøver også sitt

fag utenfor kulturskolehverdagen, enten som profesjonelle kunstnere eller som viktige bidragsytere i det lokale, frivillige kulturlivet.

Læreplanverket for grunnskolen appellerer til et samarbeid mellom grunnskolene og kulturskolen i fagene musikk og i kunst og håndverk. Kulturskolens lærere kan være en viktig ressurs for grunnskolens undervisning gjennom f. eks. felles prosjekter og bidra til å styrke kunst- og kulturoplæringen i grunnskolen.

Dette har mange positive aspekter: Vi får flere meget kompetente musikk lærere og kunst- og håndverks lærere i grunnskolen, samarbeidet mellom kulturskole og grunnskole blir bedre og tettere, disse kulturskolelærerne har ofte også tett kontakt med det lokale kulturlivet og kan være et «kulturelt lim» i lokalsamfunnet, kulturskolelærerne kan få større stillinger – gjerne fulltidsstillinger – og det blir en større helhet over den kulturelle og musikalske opplæringen.

Lærere i dagens grunnskole bør ha høy og relevant fagkompetanse. I dag stilles det i varierende grad kompetansekrav til disse yrkesutøverne. En bekymringsfull andel av lærerne som underviser i estetiske fag i dag har ingen faglig fordypning i fagene. For å inkludere alle elever i kunstfagene er det også behov for faglærere som har kompetanse på å tilpasse undervisningen for alle gjennom å ta i bruk ny teknologi og metodikk.

Det må derfor innføres kompetansekrav for undervisning i kunst og håndverk og i musikk for lærere som underviser i de estetiske fagene. Kravet må være minst 30 studiepoeng på barnetrinnet og minst 60 studiepoeng på ungdomstrinnet. Hver lærerutdanningsinstitusjon må styrke sin kompetanse og tilbud innen estetiske fag, og gi studentene verktøy og kunnskap som setter dem i stand til å inkludere alle elevene. Alle studenter i grunnskolelærerutdanningene må bli kjent med hvordan de kan arbeide med estetiske læreprosesser i alle fag, og hvilke muligheter som gis med kulturskolen og den kulturelle skolesekken.

Til punktet om Kulturskolen (kap. 38.5.3; § 26-1)

Alle barn som ønsker det, må få gå på kulturskole. Kulturskolen må ikke bli et tilbud i stor grad forbeholdt de som kommer fra familier med mest økonomisk og kulturell kapital. Kulturskolen bør i første rekke basere seg på kommunalt ansatte og faste ansettelse. Creo vil arbeide for at det fastsettes en egen forskrift til opplæringsloven, som regulerer krav til faglig nivå, kapasitet og nivået for egenbetalingen i kulturskolene. Vi mener også kulturskolen bør gis et eget kapittel og en egen paragraf i opplæringsloven.

Creo vil også foreslå at kulturskolen innlemmes i § 17-8 Krav om kompetanse i skolen, alternativt at det opprettes en ny § 17-9 hvor kompetansebehovet defineres. Dette jfr stortingsmelding 18 og PE-strategien. Et annet alternativ kan være å legge inn mulighet for en forskrift: *Departementet kan gi forskrift om kompetansekrav for personalet i kommunale kulturskoler.*

I stortingsmelding 18 (2020-2021) formuleres kulturskolens formål slik:

- *Formålet til kulturskolen er å gi eit undervisningstilbod av høg fagleg og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge, uavhengig av kvar dei bur og økonomi.*
- *I kulturskolen skal elevane få lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstnariske uttrykk. Kulturskolen skal òg bidra til å kvalifisere elevar med særleg interesse og motivasjon for opptak i høgare kunstfagleg utdanning. Tilbodet skal bidra til danninga barn og unge får, til å fremje respekt for den kulturelle tilhøyrsele andre har, til bevisstgjerung av eigen identitet og til å utvikle evna til kritisk refleksjon.*

- Kulturskolen er open for personar i alle aldrar, men barn og unge frå 0 til 19 år er primærmålgruppa, og barn i skolealder, til og med vidaregåande opplæring, skal prioriterast. Kulturskolen skal vere både ein skoleaktivitet, ein kulturaktivitet og ein fritidsaktivitet.
- Kulturskolen skal gi elevane moglegheit til å medverke. Elevane skal erfare at dei blir lytta til, at dei har reell innverknad, og at dei kan påverke det som vedkjem dei.
- Kulturskolen bør vere ein samarbeidande aktør med barnehagen, grunnopplæringa, SFO, anna kulturliv og frivillige aktørar i den enkelte kommunen. Kulturskolen kan vere eit lokalt ressurscenter.
- Det er eit mål at alle kulturskolar skal ha eit breiddetilbod og eit kjernetilbod. Nokon kulturskolar i kvart fylke/region kan ta eit særskilt ansvar for fordjupingstilbod og talentutvikling.
- Ein kulturskole for alle inneber at alle, uavhengig av bakgrunn, føler seg velkomne. Kulturskolen bør spegle av mangfaldet i samfunnet gjennom eit breitt samansett tilbod av undervisning, formidling og skapande verksemd.

Primært ønsker Creo at dette blir tatt inn i kulturskolekapitlet i opplæringslova. Hvis dette i første omgang ikke lar seg gjøre må det legges inn en bestemmelse i kulturskoleparagrafen om forskriftsfesting.

Til punktet om Om læremidler og utstyr (kap. 12.6.10 § 15-3 Læremiddel)

Det er nedfelt et gratisprinsipp i dagens opplæringslov som Creo mener ikke praktiseres fullt ut i dag. Creo mener nødvendig utstyr og materialer til opplæringen må være det offentliges ansvar, og mener at ny lov må videreføre og forsterke bestemmelser om utstyr og læremidler. I kap. 40.2.2.10 i høringsnotatet drøftes individuelt utstyr uten at det gis eksempel på hva dette kan være. Svært mange som går på Musikk-, dans og dramalinjene har stort behov for et eget instrument. Og når vi vet hvor dyrt det er med et egnet musikkinstrument, mener vi i Creo at det må gjøres nødvendige tiltak slik at også elever på denne linjen får anledning til å anskaffe nødvendig arbeidsverktøy til videre utvikling. Vi i Creo er også bekymret for den skjeve sosiale rekruttering til musikeryrkene, det kan ikke bli slik at kun elever med bemidlede foreldre har en reell mulighet til å utdanne seg til fiolinist, gitarist eller ett annet musikeryrke. Vi er også bekymret for at bredden og mangfoldet i kunstneryrkene forsvinner om ikke alle barn og unge – også de som ikke har rike foreldre – rekrutteres inn.

Med vennlig hilsen

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur